

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1927
12 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Nova Samouprava

Glasiló gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravníštvo:
Kočevje št. 18.

Telefon šte. 5.

Oglasi:
mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: Zveza Japonske-Rusije-Nemčije? — K osnutku demokratskega bloka? — Občinske volitve v Kočevju. — Iz NRS. — Tedenske vesti. — Beleške k občinskim volitvam v Kočevju. — Dopisi. — Listnica uredništva. — Inserati. —

Zveza Japonske-Rusije-Nemčije?

Kočevje, 24. oktobra 1927.

Zadnje dva dni je presenetila svet iz Londona lansirana vest, da je Japonska stavila Rusiji in Nemčiji ponudbo na medsebojno politično zvezo in sicer po vzoru svoječasne pogodbe med Anglijo in Japonsko, s pomočjo katere je leta 1904 odrinila Japonska Rusijo od Rumenege morja, iz Porth - Arturja in Poamurja, Mandžurije. Naknadne vesti povdarjajo, da sta japonska veleposlanika v Moskvi in Berlinu pooblaščenca za voditev teh pogajanj in da je poseben odposlanec japonske vlade oziroma dvorja došel v Moskvo.

Ta vest ni rabila sveta presenetiti, ker je verjetna in zveza pri sedanjem svetovnem položaju naravna. Japonska je že dolgo časa v težkem nasprotju z Zedinjenimi državami Severne Amerike. Te ne puste prostega naseljevanja Japoncev in rumene rase sploh v svoji državi. To je za ambiciozne Japonce ponižujoč udarec, da ne rečemo brca. Zedinjene države imajo Filipine, bogato otočje južno od Japonske, katero smatra Japonska kot sfero svojega območja in sploh del Azije, kjer nima Amerikanec po istih ameriških nazorih, preobrnjenih na Azijo, ničesar iskati. Na otočju Hawai je zlasti v Honolulu stvorila Severna Amerika trdno pomorsko bazo, ki ogroža Japonsko v hrbet ter postavlja cilj in ograjo njeni ekspanziji. Na kitajskem trgu ameriški izdelki izpodrivajo japonske, ameriški dolarji in vpliv japonske jene in japonsko območje. Anglija kot anglosaška država se čuti z Zedinjenimi državami kot drugo anglosaško državo solidarno; razun tega ne gleda rada premočne Japonske vsled svojih azijskih in avstralskih kolonij ter bogatega otočja, ki kot zlat venec na jugu objema Japonsko in jo vabi v svoj naročaj. Vsled tega je hladno računarska Anglija odpovedala pogodbo z Japonsko, posebno še, ker je boljševiška revolucija zbrisala začasno Rusijo iz kroga tako resnih angleških nasprotnikov, da bi proti njej rabila Japonsko. Baš iz teh razlogov je pa tudi med Japonsko in Rusijo odpadlo resno nasprotovanje. Interesne sfere v Daljni Aziji pač ne bo pretežno med obe državi razdeliti. In Rusija rabi opore, pred vsem industrije in denarja. Japonska ima oboje. Enako Nemčija. Tej slednji zamore samo vest o podobni zvezi prinesiti pri Zapadni Evropi že ogromnih koristi. Anglija

danes rabi Nemčijo za ravnotežje svoje eksploatacijske svetovne politike. Nemčija bo torej to vest politično lahko izkoristila, tudi ako bi ne bilo nič iz nje. Toda še večje koristi leže na dlani. Rusija je dežela brezkončnih množin surovin, tudi dragocenih, kakoršne ne nudi nobena druga dežela. Z gospodarsko in strokovno prenatracijo te ogromne dežele bi se dali pridobiti stalni viri za nemško industrijo in s tem viri novega bogastva in blagostanja. Politično bi bil to blok 300 milijonov ljudi, in to ne pretrgan, ako izvzamemo Poljsko, ki je pa enak trn v očeh tako za Nemčijo kot za Rusijo. Podobno je z baltskimi državami; kdo veruje v njih stabilnost? Ako danes Rusija vmarsira v Rigo, Reval itd. — kdo bi si upal radi tega začeti svetovno vojno, posebno ako bi bila Rusija od domačinov pozvana, kar ni izključeno. Nemčija sicer nima dosti dobrih diplomatov, ker zna bolje sukati sabljo nego pero in intrigo, toda spretnih pa vedno še toliko, da bi v takem bloku eksploatirali istočasno i blok i Zapadno Evropo, to slednjo najbrže tudi na račun Srednje Evrope, deloma tudi Balkana. Že svoje dni predlagana mejna črta interesne sfere med Rusijo in Nemčijo Riga-Trst bi eventuelno zopet oživila, morda s primernimi korekturami.

Ta predlog Japonske bo vzpričo navedenega vsekakor delo nemške diplomacije, ki ob količkaj spretnem manevriranju zamore imeti od njega le korist. Dr. S.

K osnutku demokratskega bloka?

Dogodki zadnjih dni v Beogradu dokazujejo, da naša notranja politika še ni dobila one potrebne osnove, ki je predpogoj za uspešno delo v parlamentu: zanesljivo delovno večino. Sicer razpolaga Narodna Radikalna Stranka v zvezi z SLS s kompaktno skupino 133 mož, ki se z Nemci poveča na 139, toda formalna večina znaša 158 poslancev, za delovno, ki bi lahko zagarantirala solidno delovanje parlamenta, pa bi jih bilo treba vsaj 170—180. Tej skupini, večini 140 mož, se je priključila tudi Demokratska Stranka ozir. Zajednica z 79 poslanci; toda dogodki zadnjih dni dokazujejo, da NRS na to stranko kot svojo zaveznico ne more več dolgo in resno računati. To je NRS priznala tudi sama s tem, da je Dr. Korošec poskušal sondirati teren pri Radiću, da bi ga pridobil za novo kom-

binacijo mesto Demokratske stranke, kar je „Slovenec“ morda nekoliko prehitro razkril. Posledica tega je bila stvoritev bloka med Radićem in Pribičevićem. Tema dvema se je pridružil tudi Joca Jovanović, zemljoradnik, in tako se je ta skupina 90 poslancev obrnila na Davidovića, šefa DS, ki je obenem nerazpoložen proti NRS kot naravnemu konkurentu za kugljice v Srbiji. Še predno so se ti obrnili s ponudbo na Davidovića, je ta, očitno v to svrhu, da dobi proste roke, odložil čast predsednika DS in se jel dogovarjati z Radićem in Pribičevićem. Ti so nato v oficijelnem pismu ponudili Davidoviću in DS svoj vstop v skupen klub vseh štirih strank, katerim bi načeloval Davidović in s fiksnim delovnim programom, podobnim kot ga je že svoje dni ob razpustu skupščine naznačil kroni Vukičević.

In tako je prišla naša notranja politika do razpotja. Zdi se, da to pot do važnega in odločilnega razpotja. Davidović velja za politika prvega reda ter uživa v vsakem oziru nedeljen ugled tudi pri nasprotnikih. Ker NRS še ni postavila jake osebnosti v ospredje, velja Ljuba Davidović danes v našem političnem življenju izza smrti Nikole Pašića in vsled bolezni Ljube Jovanovića za najmarkantnejšo politično osebnost, ki ji nihče ne more odrekati spoštovanja. Ako tako ugledna vodilna ličnost kot je Ljuba Davidović, položi mesto šefa stranke, katero je vstvaril, te položitve nihče ne more smatrati kot samo sebi namen. Za to položitvijo se skriva nekaj drugega — pridobitev prostih rok za pogajanja s Pribičevićem in Radićem. In nihče ne bo smatral Ljube Davidovića, starega prefriganega parlamentarca, za tako naivnega, da ne bi, predno je storil ta korak, si osigural hrbet in gotove predpogoje tako v stranki kot pri ponudnikih.

To so razlogi, ki govore za resnost Radić-Pribičević-J. Jovanovićeve ponudbe. Ako so predpogoji in garancije, ki jih nudita Radić in Pribičević, dovoljne in resne, pri discipliniranosti, kot vlada v srbijanskih vrstah, ni pričakovati razcepa Demokratske stranke, ampak stvaranje resnega bloka in razpad sedanje vladine koalicije.

V nasprotnem slučaju, to je, ako Pribičević-Radić ne nudita dovolj jamstva, je pa pričakovati razčiščenje položaja in utrditev sedanje koalicijske vlade.

To izhodišče bi bilo dopolnilo k volitvam z dne 11. septembra in delovna večina bi bila zagotovljena.

Vpraša se le, kaj bi sledilo ev. razpadu sedanje vladine koalicije. Iz vladinih krogov se širi govorica o ponovnih volitvah. Mi tega ne verjamemo. Smatramo, da bi se volitve ponovile le v slučaju, da bi nobena skupina ne mogla dati dovoljnih garancij za uspešno delo v parlamentu. Ker tudi večna gonitev volilcev na volišča ima svoje meje. Proti temu naš volilec v svoji notranjosti že revoltira in ne bi bilo dobro, da bi dal temu nezadovoljstvu duška, čeprav le pri volilni škrinjici. S.

Občinske volitve v Kočevju.

Dne 21. oktobra t. l. je potekla triletna funkcijska doba sedanjemu mestnemu odboru v Kočevju. Zadnje občinske volitve so se namreč vršile dne 8. septembra 1924; v hudem boju s Slovenci, ki so se takrat združili v eno fronto nasproti Nemcem z vezanjem list, so dobili Slovenci 16, a Nemci 9 mandatov. S tem je bila slovenska večina v mestni občinski hiši kočevski legalno zagotovljena. Nemci so se upirali in borili še pri volitvi župana, računajoč na razdor in nediscipliniranost v slovenskih vrstah. Vendar so se vrezali; njih kandidat je propadel in za župana je bil izbran kočevski odvetnik Dr. Ivan Sajovic.

Nemci pa svojega stališča opozicije in razdiranja niso opustili. Prosili so sicer, naj jih večina vzame v občinske odseke, ki pripravljajo delo za seje občinskega sveta, toda delovanje teh odsekov so večinoma bojkotirali. Hoteli so očividno le kontrolo. Pred dobrim letom so sklenili, da bodo v mestni občini glasovali dosledno in načelno proti vsaki stvari. Razlogov za tako zadržanje niso navedli. Končno so pod praznim izgovorom položili mandate; spekulirali so pač na razpust. Slovenska večina se pa ni dala ugnati; mirno in stvarno je delala in izvrševala svoj program v korist vseh občanov. To in pa da ne bi vsled svojega neresnega zadržanja izgubili pasivne volilne pravice, je sklonilo Nemce, da so se zopet vrnili v občinsko hišo. Kako je z njih pasivno volilno pravico, se bo šele videlo in enako tudi, kako je z veljavnostjo njihove liste.

Za predstoječe občinske volitve je predlagala NRS zopet sporazum med Slovenci, ki naj bi si razdelili mandate med seboj po ključu volilcev vsake stranke in da bi tako združeni Slovenci ponudili nato tudi Nemcem njih številu odgovarjajočo množico mandatov, na kar bi se sestavila enotna lista ter bi vsaka volitev in razburjenje odpadlo. SLS je to ponudbo odklonila z motivacijo, da se brez Nemcev ne pogaja. S tem je postalo očitno, da je SLS z Nemci že vezana. Nemška Bauernpartaj je pa pogajanja odklonila. Klerikalci in Nemci so nato pridobili par demokratičnih malkontentov, da bi šli preko svoje stranke žnjimi, po možnosti pod firmo SDS, katera intriga se jim je le deloma posrečila.

In tako so vložene za predstoječe volitve v Kočevju štiri kandidatne liste: SLS (1), Gospodarsko-delavska (2, NRS), Bauernpartaj (3) in SDS. Slednje Krajevna organizacija SDS Kočevje ne priznava za svojo in jo ni odobrila. Je torej le malkontentska lista, ki ima namen razdreti narodne in napredne vrste v Kočevju v edino korist združenih nasprotnikov.

Da se pojasni dejanski položaj, je bivši župan mestne občine kočevske g. Ivan Novak sklical za nedeljo dne 23. oktobra javen

shod volilcev imenom volilnega odbora druge liste, to je delavsko-gospodarske. Shoda se je od blizu 500 slovenskih volilcev udeležilo kakih 300, torej nad polovico slovenskih volilcev. Dr. Ivan Sajovic je kot član občinskega odbora in kot nosilec te liste razložil delovanje starega odbora v pretečenih treh letih, omenil izpeljavo kanalizacije v spodnjem delu mesta, podig promenade in trga na Trgu Kralja Osvoboditelja, izpeljavo in kanalizacijo Podgorske ulice, obnovo starega nerabnega in postavitev novega kopališča, delo za šolstvo in revno šolsko deco in skrb za nove stanovanjske hiše s pomočjo občine ter novo industrijo, železnico itd. Program volilcev 2. skrinjice je nadaljevanje dela v zapričetih smereh v olepšavo in razširitev mesta ter v korist celokupnega prebivalstva, zlasti glede zidanja novih hiš, toda v smeri modernizacije mesta, ki ob smotrenem vodstvu, zlasti s pomočjo nove železnice, obeta postati izza Ljubljane prvo industrijsko središče v oblasti. Občina bo morala oskrbeti ceneni kredit, da se omogoči tudi malim ljudem postavitev domačega lastnega ognjišča. Da se prepreči ponižujoče prosjačenje za službe in delo, se mora čimprej ustanoviti občinska posredovalnica za delo. S pomočjo okraja, oblasti in države bo treba nujno podigniti na primernem kraju novo bolnico z vsemi modernimi pripomočki, ter kolikor je v okvirju občine mogoče, lajšati socialno bedo, pri čemur bodo imeli naši delavski zastopniki v občinski hiši odločujočo besedo. Prehajajoč na od Bauernpartaj nam vsiljeno volilno borbo je govornik potrdil govorice, da so se vse ostale stranke in skrinjice združile proti drugi skrinjici v skupno nemško-klerikalno-malkontentno fronto, tako da imamo 30. oktobra v Kočevju le dve fronti: slovensko v drugi skrinjici ter nemško z njihovimi slovenskimi zavezniki („Pfuj“ klici, „Sramota“ itd.). Kdor voli kaj drugega nego drugo skrinjico, voli pri tem položaju faktično le nemško Bauernpartaj. S to pa pač nimamo mi Slovenci nič skupnega, še manje pa zamoremo od nje kaj dobrega za nas pričakovati. (Klici razdraženega ogorčenja proti zvezi nekaterih Slovencev z Nemci, da bi z nemško pomočjo natepli svoje brate Slovence v Kočevju.) Govornik povdari, da se on te zveze ne boji, ker zaupa zdravemu razumu in poštnemu srcu kočevskih Slovencev ter je prepričan, da bodo 30. oktobra rešili svojo narodno čast in svoj narodni ponos. (Silno ploskanje in pritrdjevanje.)

Na to je povzel besedo g. Viktor Medved. Gospod Medved je star kočevski Slovenec. Pred skoro 40. leti je tu ustanovil svoje pošteno slovensko ognjišče. Ko mu je umrla žena, ji je kot Slovenski postavil spomenik s slovenskim napisom, prvim v Kočevju. Ta spomenik na grobu njegove mrtve žene je pangermanska kočevarska nadutost ponesnažila in razbila, njega, mladega vdovca s številno drobno družino, pa pognala po svetu. Toda g. Medved je nezlomljiva gorenjska grča. Prišel je v Kočevje nazaj in si ustanovil tu drug dom, tam postal l. 1921 še celo mestni župan, dokler se vsled starosti ni odpovedal. Danes je mestni svetovalec. Leta so sklonila njegovo telo, duha in značaja pa ne. Govornik spominja volilce, kako se je godilo Slovincem pod in med vojno v Kočevju, ko po slovensko še kihniti niso smeli, a danes naj Slovenci poljubljamo v svoji pasji ponižnosti isto palico, ki nas je tepla in nas bo še, če smo tako neumni. Opozarja, da

glasilo teh ljudi „Gottscheer Zeitung“, še danes imenuje Slovence privandrance v Kočevju, poštene slovenske rudarje pa knape, kar pomeni lokalno zaničljiv izraz. Namen teh ljudi je, zaslužniti našega delavca tudi narodno in vzpostaviti v Kočevju kolikor mogoče predvojni kočevarski paradiz (klici: „Klein-Berlin!“) In ker sami tega ne zmorejo, so si poiskali zaveznikov v naših lastnih vrstah, da bi nas natepli in zaslužnili s pomočjo Tudislovencev. (Ogorčeni klici: „Doli žnjimi! Sramota! fej!“) Govornik predlaga končno sledečo

resolucijo:

„Volilci mestne občine Kočevje, zbrani dne 23. oktobra 1927 na javnem volilnem shodu v hotelu „Trst“ v Kočevju, ugotavljajo, da so se nekateri voditelji slovenskih strank v Kočevju na lastno pest in brez predhodnega sporazuma z volilci, zlasti Slovenci, zvezali s kočevarsko Bauernpartaj ter slednji kot sicer v Kočevju neodločilni politični skupini nudili svojo pomoč za boj proti ostalim Slovincem v mestni občini Kočevje. Zbrani volilci obžalujejo ta kratkoviden in Slovence ponižujoč pojav ter ga kot narodno in gospodarsko skrajno škodljivega ostro obsojajo s pozivom na vse narodno in državno čuteče volilce mestne občine Kočevje, da ta nepremišljen in z ničemer opravičljiv korak nekaterih slovenskih voditeljev dne 30. oktobra 1927 s kugljico v roki kot en mož složno popravijo.

Obenem izrekamo zbrani volilci dosedanjemu slovenskemu občinskemu odboru mesta Kočevje z županom Dr. Ivanom Sajovicem na čelu za njegovo plodonosno delovanje svojo toplo zahvalo.“ Ta resolucija se soglasno in s ploskanjem odobri, na kar je zaključil g. Novak to najimpozantnejše zborovanje, kar jih je doslej še bilo v Kočevju.

Po zaključitvi shoda se je oglašil k besedi še klerikalni oblastni poslanec učitelj Peterlin, češ da bi rad nekaj povedal. Navzoči mu to dovolijo in počakajo z razhodom. G. Peterlin pravi, da ne namerava napadati g. Dr. Sajovica... (Dr. S. „Se tudi ne bojim!“), ker da ga kot osebo spoštuje in pozdravlja in bo to delal tudi še naprej. Dr. Sajovic, da bo tudi še naprej župan, seveda če bo izvoljen. (Splošen krohot. Klici: „Ta je pa modra!“) On hoče povedati, da je stanovanjsko akcijo on prvi začel s svojimi prijatelji, ne pa Dr. Sajovic, ki je s pomočjo občine njega in njegove tovariše le prehitel. (Klici: „Pokažite, kaj ste storili!“) V ostalem pa, da je on in njegova stranka za stanovanjsko akcijo in Franz Schleimer je predlagal njemu, da bi se občinske doklade zvišale v ta namen za 200%. (Klici: „Plačeval jih bo pa delavec in naj mniki!“ „Farbarija!“) V ostalem pa da ni on in njegova stranka prva, ki se je zvezala z Nemci... „V tem trenutku se vzdigne tak vihar ogorčenja radi te zveze v dvorani, da mora govornik prenehati in odstopiti. Klicev ogorčenja ni hotelo biti konec. Prijatelji Bauernpartajlovcev poparjeni izginejo na dvorišče. Dvorana se ob ogorčenih klicih proti SLS in drugim nemškim zaveznikom za boj proti lastnim Slovincem izprazni. Dr. Sajovicu stiskajo volilci, priprosti tōda pošteni slovenski možje, roko in ga bodre, da naj vztraja in žnjimi razpolaga. Ta jim odgovarja, da naj 30. oktobra posvedoče slovensko zvestobo in rešijo čast Slovenstva v Kočevju.

Shod v hotelu Trstu je pokazal, da je v Kočevju slovenska zavest tako živa, da se preko nje ne more na dnevni red. Izrecno povdarjamo, da nima nihče ničesar proti Nem-

cem; naj se jim da in pusti, kar jim gre. Da bi pa stranska, ki se hoče imenovati slovensko, tržila radi par sto kugljic v korist župnika Škulja s slovenskimi interesi in s slovensko kožo v Kočevju in na Kočevskem, to pa ne bo šlo. Stranka, ki hoče biti slovenska, mora biti slovenska tudi v narodno ogroženih krajih kot je Kočevje in Kočevsko. V takih krajih in na nevarnih položajih se šele spozna njena pristnost. SLS pa se v Kočevju in na Kočevskem veže z Nemci, da bi z njih pomočjo pritiskala Slovence. Kočevski Slovenci ji bodo dne 30. oktobra dali za to njeno delovanje zaslužen odgovor, ki jo bo upamo izpametoval.

Iz NRS.

Klub narodnih poslancev NRS je izvolil, kot znano, svojim predsednikom ministerskega predsednika Veljo Vukičeviča. O kakem nesoglasju v klubu ni več ne duha ne sluha. Nasprotno, dasi največji parlamentarni klub, ki šteje 112 mož, je klub narodnih poslancev NRS danes v začudenje cele javnosti najbolj discipliniran klub v parlamentu. Oni, ki so mislili, da ga bodo razbili, se danes sami vijejo v sumljivo nevarnih političnih krčih. Klub narodnih poslancev NRS je kot najvišja politična instanca stranke danes vzor ostali stranki in strankinim organizacijam v provinci. Te treba da gredo, ne glede na začasno zvezo z SLS, tudi v Sloveniji nemudoma na složno delo za razširitev Narodne Radikalne Stranke in poglobitev njenih načel. Ker zveze pridejo in se sklepajo, pa tudi lahko preidejo, stranka je treba pa da ostane, pa naj pride kar hoče. In vsakdo mora skrbeti najprej za svojo hišo in šele v drugi vrsti za ono prijatelja soseda.

Iz parlamenta. Za predsednika Narodne skupščine je bil z nad dvetretjinsko večino izvoljen radikal Dr. Ninko Perič.

Mestni odbor NRS Kočevje ima svojo sejo, pojačano z zaupniki, v četrtek dne 27. oktobra ob 8. uri v gostilni Marincelj.

Tedenske vesti.

† **Karl državni knez Auersperg, zadnji vojvoda kočevski**, je zatisnil svoje oči na gradu Goldegg v Avstriji dne 19. oktobra 1927 v 69. letu starosti. Z državnim knezom Karlom Auerspergom je legla v grob ne samo po rodu, ampak tudi po duhu in značaju markantna osebnost. Vest o njegovi smrti je pretresla vse Kočevje in cel kočevski okraj, kjer je pokojni knez užival neomejeno dober sloves in visoko spoštovanje v vseh krogih prebivalstva. Tu poseduje rodbina knezov Auerspergov okoli 45.000 oralov veliko veleposestvo, skoro same vzorno urejevane gozdove in pragozde, v katerih momlja še častitljivi medved in podi lačni volk plahe srne. Pokojni knez je bil vzoren gospodar, pa tudi brez dvoma največji dobrotnik revežev in vseh javnih naprav. Dekanijski cerkvi in skoro vsem cerkvam v kočevskem in deloma tudi v žužemberškem okraju je patron. V dekaniji cerkvi kočevski so shranjena srca njegovih prednikov. V ogromnem gradu v Kočevju so nastanjeni sodni in politični uradi. Pokojni knez je bil za svojo osebo jako skromen človek. Mnogokrat se mu je na lovu primerilo, da so ga priprosti ljudje, pri katerih se je oglasil peš in v priprosti lovski obleki z nahrbtnikom, smatrali za Auerspergovega uslužbenca. Drugače je bil

konzervativen liberalec dunajsko-češke šole; vsled tega nemški nacijonalec, toda v vsakem oziru koncilijanten. Leta 1907 je bil izvoljen v dunajski parlament kot zastopnik kočevskega okraja. Njegovi govori v parlamentu kot mišljenje v Avstriji jako vplivnega visokega aristokrata so vzbujali občo pozornost. — Po prevratu je postal čehoslovaški državljani; s tem se je ubranil sekvestracije svojih posestev v Jugoslaviji in na Češkem. Agrarne reforme glede gozdov se ni bal. Po prevratu je dal na razpolago staro solidno kaščo, da se je začelo v Kočevju s tekstilno industrijo. Razun tega je velike svote žrtvoval za zvezo Kočevja z morjem itd. Bil je v vsakem oziru tudi gospodarski pionir, kavalir pa vedno tudi v finančnih vprašanjih. Najrajše je prebival v Soteski pri Novem Mestu.

Možu plemenitega duha in značaja časten spomin!

Razglas. Od srezkega poglavarstva v Kočevju smo prejeli sledeči dopis: „Brez posebnega dovoljenja ravnateljstva Trboveljske premogokopne družbe v Kočevju ne sme nihče hoditi po rudniških napravah in obratnih prostorih — tem manj nabirati zelišča itd. To prepoved izdajam radi nemotenega obratovanja iz ozira na javno varnost, ker je prostor rudokopa že po svoji naravi nevaren za varnost oseb, ki niso tam zaposlene, če se gibljejo po prostorih brez nadzorstva. Prestopke bom kaznoval po min. naredbi od 30. septembra 1857, št. 198 drž. zak., s kaznijo od 10 do 500 Din ali šest ur do 14 dni zapora.

Loger s. r.

Osebnosti. Diplomatski državni izpit je položil te dni v Beogradu g. Dr. Stevan Cirković, dober prijatelj Slovencev in bivši beograjski dopisnik „Slov. Naroda“. Iskreno čestitamo! — K velikemu županu mariborske oblsti je premeščen iz Kočevja vladni tajnik g. Minko Dereani. — Odvetniško pisarno prestavi iz Gornjega grada v Kranj odvetnik Dr. Stanko Sajovic.

† **Cena beg**, ki je bil pretekli teden v Pragi od najetega in plačanega albansko-rimskoga študenta v Pragi zahrbtno ustreljen, je bil velik prijatelj Jugoslavije. Stal je na za Balkance edino pametnem stališču, da gre Balkan le balkanskim narodom in da vele-vlasti, ki ščujejo en balkanski narod na drugega, iščejo s tem le prilike, da bi se trdno zasidrle na Balkanu in vse skupaj podjarmile. Ta velesila je danes seveda le še Italija. In iz Italije je prišel tudi morilec Cena bega. Toda iz krvi tega uplivnega albanskega veljaka utegne zrasti vse kaj drugega kot pa se morilčevi zaplečniki nadejajo.

Trgovinska pogodba se je sklenila med našo državo in Nemčijo. Proti pričakovanju je ta pogodba izpadla zelo ozkegrčno. Nosi še takorekoč poveljno obeležje. Gospodarski krogi, niti uvozniki niti izvozniki, s to pogodbo niso zadovoljni. Pričakovalo se je zlasti olajšav z uvozu onih industrijskih izdelkov, za čijih produkcijo pri nas še ni niti strokovnih niti finančnih podpogojev in kot kompenzacijo olajšavo pri izvozu surovin, polfabrikatov ter poljskih pridelkov, vsehvi živino in prašiče. Kaj je tej ozkogrnosti vzrok, se še neve.

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo so zopet razpisane in se že vrše. To pot zopet na podlagi drugačnega volilnega reda. Ali v najvišji naši slovenski gospodarski predstavnici res ne moremo priti že enkrat do stabilnosti? To večno prerivanje na gospodarskem polju s pomočjo naše ne-

zrele politične gonje že preseda ter ne dokumentuje naše gospodarske zrelosti pred svetom.

Največji in najlepši srednješolski internat v Jugoslaviji je Dijaški Dom v Kočevju. Z redukcijo državne realne gimnazije v Kočevju bi padel tudi ta cvetoč in absolutno potreben zavod. Ali se mora res samo razdirati? Redukcija petega in šestega razreda je namreč le za letošnje šolsko leto odgodena, ni pa še odstranjena nevarnost, ker zakon v tem obziru še obstoja.

Okrajni cestni odbor Kočevje, v katerem imajo večino Nemci in klerikalci, je zvišal doklade za ceste od 150 na 800%. Kdo bo to zmozel v našem izmozganem okraju? In sedaj predlagajo glasom poročila klerikalnega obl. poslanca učitelja Peterlina Nemci in klerikalci, da naj bi se v bodočem občinskem odboru Kočevje zvišale doklade od 50% na 200%. S takimi res premalo preišljenimi dokladami se bo ubilo v Kočevju obrt in industrijo, ali pa bodo trpeli ubogi konzumenti, to je predvsem de. avci in uradniki, na katere se bo to v obliki povišanja cen sigurno skušalo prevaliti. Vsled tega je absolutno potrebno, da se tudi delavci, uradniki in obrtniki bolj ko dosedaj pobrigajo, komu izročajo s kugljico javne posle.

Kdo bo odpravil v Kočevju stanovanjsko bedo? Po besedah voditelja kleronemške zveze g. učitelja Peterlina Nemci in klerikalci, na ta način, da bodo, ako dobe v roke mestno občino kočevsko, zvišali sedanje občinske doklade sedanjih 50% na 200% za bodoča leta. Morda še čez. Kdo bo pa to plačeval? Večini občanov še vsakdanjega kruha primanjkuje. Da pa ne bodo slepomišili, pa povejmo, da so Nemci v občinski hiši vedno nastopili proti vsaki graditvi hiš in njih govornik Dr. Hans Arko je ob priliki take debate izrecno povdaril, da v Kočevju ni nobene stanovanjske bede in da je dovolj stanovanj. Le okoliščini, da Nemci dne 25. junija 1927 niso prišli k občinski seji, se je zahvaliti, da je slovenska delegacija sprejela sklep, da se najame do 3.000.000 Din (tri milijone) kredita in da se še letos podigne pet eno do dvostanovanjskih hiš. Da se to prepreči, je sam predsednik Bauernpartei in voditelj kočevskih Nemcev g. Lojze Kresse vložil proti temu sklepu občinskega odbora pritožbo na Velikega župana in s tem zavlekel rešitev tega vprašanja do jeseni, ko se več ne more zidati hiš. In kaj pravi gospod Kresse kot predstavitelj vseh Nemcev-Bauernpartajlovcev v Kočevju, obenem nosilec liste za tretjo skrinjico in zaveznik ter s klerikalci zvezani prijatelj pri teh volitvah? Navajamo doslovno iz pritožbe pritožnika Lojzeta Kresseta: „Konečno je zidanje novih hiš v Kočevju popolnoma nepotrebno, ker o pomanjkanju stanovanjskih hiš v mestu sploh ne more bitigovora.“ Tako pravi dobesedno predsednik Bauernpartaj v svoji pritožbi na Velikega župana. Ta zaveznik SLS pa pravi v tej isti pritožbi glede obrtnikov: „Tukajšnji rokodelci, ki prihajajo pri zidanju hiš v poštev, vsled pomanjkanja denarja ne morejo dati zadostne garancije za dobavo za stavbo sposobnega stavbenega gradiva itd. Kaj se to pravi? Da kočevski obrtniki, ki postavljajo solidna tovarniška poslopja, šolske zgradbe itd. iz svojih moči, glasom trditve načelnika Bauernpartaj niso v položaju, da bi se jim moglo zaupati stavbo ene male stanovanjske hiše! Lepo priporočilo kočevskih obrtnikov od strani Bauernpartaj in njenega načelnika, ki jo predstavlja! In to Velikemu županu na-

sproti, ki ima nešteto krat odločati o tem, komu naj se milijonske stavbne vrednote izroče v delo. Kočevskim obrtnikom torej ne, ker oni ne dajo dovolj garancije za stavbne predpogoje.

S to svojo pritožbo je gospod Lojze Kresse sicer za letos zavlekel stanovanjsko akcijo, za bodoče leto pa upamo, da jo ne bo. Odločitev leži seveda pri volilcih; očitno je da Kresse in njegovi zavezniški SLSarji, ki si radi ljubih škuljevih kuglic na deželi čez Bauernpartaj še kihni ne upajo, v Kočevju ne bodo ničesar zidali, ako dobe vaje v občini v roke, ker jim Bauernpartajlovci ne bodo pustili. Par od teh se je že izjavilo, češ, da bodo potem v Kočevju stanovanja prepoceni. Morda iz tega razloga SLS kandidira v občinski odbor delavce le med zadnjimi namestniki, tako da o Sv. Nikoli pridejo v občino. Sicer bi bili klerikalni prijatelji Nemci v Bauernpartaj hudi. Pač ne smejo eden drugemu na prste stopiti.

Da bi pa kdo hotel hišo z občinskim denarjem, to je z zvišanjem doklad na 200% kot je trdil g. Peterlin, je pa naravnost smešno. Potem bi se mu vedno reklo, da mu je občina hišo podarila, da ne stanuje na svojem itd, ter bi bil ob vse veselje. Mi smo mišljenja, da naj pri zidanju hiš občina ne sega po denarju davkoplačevalcev, ker bi se ti upravičeno in z uspehom temu tudi lahko uprli. Občina naj gre le na roko, da se dobi, morda s pomočjo Premoženjske Uprave, stavbišča po znižanih cenah, po takih, ki jih zmore tudi mali človek. Premoženjska uprava pa v ta namen lahko nekaj žrtvuje, ker zidanje novih hiš pomeni napredek mesta; napredek mesta je pa naloga Premoženjske uprave. Nadalje naj občina sodeluje pri doseganju cenene kredita. Država ima v ta namen fond več sto milijonov, ki ga daje po 4%. Par milijonov bi se že izposlovalo z ozirom na revnost okraja in važnost Kočevja ob državni meji. Čez nekaj let država take stvari običajno odpiše; saj vemo, kako je bilo n. pr. z milijonacijskimi ali potresnimi posojili. Pa ne računajmo s tem; računajmo, da se najame denar ne po 4%, ampak po 8%. Prištejmo 2% letno odplačevanje je 10%. V 29 letih je potem hiša plačana. Z 120.000 Din se postavi že hiša z dvema stanovanjema; obrestovanje z odplačilom bi v tem najneugodnejšem slučaju stalo letno 12.000 Din ali mesečno 1000 Din. Eno stanovanje se odda za 400 Din mesečno, v suterenu en obrtni lokal za 200 Din, gospodar sam pa doplača tudi še 400 Din za lastno stanovanje recimo treh sob. To ni pretežko, ker davki pri novih zgradbah večinoma odpadejo, 400 Din pa stane itak vsako srednjevrstno stanovanje v Kočevju. Pri tem bi se hiša sama odplačevala. Delovanje občine

bi se pri tem omejilo le na pridobitev cenene kredita in nadzorstvo, da se ne bi s takimi hišami v škodo revnih slojev špekuliralo. To bi bilo približno vse. Ne pa 200% naklade. Saj še sedanje komaj zmagujemo, a z Novim letom pridejo 800% cestne. Torej nekoliko prevdarka in pameti, ne pa prazne besede in novih neprevdarnih bremen.

Beleške k občnim volitvam v Kočevju.

Vložene so štiri liste in bodo torej štiri škrinjice. Prva je klerikalna, druga je Gospodarsko-delavska, to je naša, ki združuje v sebi pametne gospodarje in naše delavstvo, tretja je nemška bauernpartajlovska in zadnja je lista demokratičnih nezadovoljnikov. Na vseh drugih listah so delavci na takih „neškodljivih mestih“, da ne pridejo prav nič resno v poštev, da bi bili izvoljeni. V tem oziru se odlikuje posebno lista SLS. Ta stranka ima vedno polno besed za delavca in trpina, pri sestavi svoje liste ga je pa porinila med zadnje namestnike, posebno rudarje, kar se vsak lahko prepriča na občini, kjer so liste razobešene. Le svojega plačanega agitatorja Andreja Struno je dala na četrto mesto, to pa najbrže iz razloga, ker ve, da ne sme biti izvoljen, ker še ne biva dve leti v občini in bo torej zletel iz liste. Ta Andrej Struna skuša prišaptovati našim volilcem različne izmišljene volilne race, ki mu jih obeša lokalni troperesni klerikalni štab; o teh racah naj obvestijo naši volici svoje vodstvo, da poskrbimo za primerno nagrado. O četrti škrinjici je sploh škoda izgubljati besede, ker je dvomljivo, če bo sploh nosilec izvoljen. Bauernpartajlovska za nas ne prihaja v poštev. Saj je njih časopis tako nahujskal ljudi, da se že najdejo primeri, kjer se našo deco pretepa, ko govori slovensko. O tem že obstoja sodni akt. Kaj bodo potem ti ljudje nam dali, ko bi dobili vaje v roko, ako se znašajo že nad otroki, ki niso drugega zakrivili, kot da govorijo svoj materin jezik.

Ostaja le še druga škrinjica. Ta je sestavljena v soglasju z delavstvom. Edino na tej listi bodo res izvoljeni delavski zastopniki in to oni, ki jih je delavstvo samo določilo. Čim več kugljic dobi druga škrinjica, tem več delavskih zastopnikov bo izbranih. Tudi mesta, kje da kdo kandidira, so delavski zaupniki sami določili. Seveda v okvirju možnosti, ker na tej listi kandidirajo v medsebojnem soglasju zastopniki vseh stanov v mestu: uradnikov, delavcev, obrtnikov, trgovcev in hišnih posestnikov, ker interesi občine in pametno složno sodelovanje zahteva vse stanove v občinskem zastopu, tako da se lahko takoj lepo

in složno o vsakem vprašanju medseboj pomenijo in zedinijo. Ta lista zajamčuje torej složen pospeh in složno sodelovanje v občinski hiši vseh stanov v korist celote. Poleg tega je to prava naša lista; sestavljena je tako, da ji lahko mirne vesti zaupa vsak volilec svojo kroglico, v prepričanju, da je volil tako, kot je pri danem položaju najboljši.

Kričave srake pisan rep predstavlja vezava klerikalne, bauernpartajlovske nemške in malkontentske demokratične liste. Pravi bratci so se torej znašli v pravilnem objemu z Dr. Hans Arkom in Robertom Ganslmayrom, čigar delovanje v Konsumvereinu je znano in še dolgo ne bo zaključeno. Naše pero je preslabo, da bi ovekovečilo krasno sliko: Sokol — starosta objema Orla, v ozadju pa se reži Südmarka in Schulverein, z nadpisi „Heil Dir im Siegeskranz!“

Zdravo!

Podpisniki Dr. Št. Rajhove liste so imeli sredi oktobra sestanek. Podpise je pobral tajnik krajevne organizacije, kar je v redu. Na tem sestanku se je soglasno sklenilo, da se lista veže z isto NRS oz. Gospodarsko-delavsko listo. Lista je nato prišla v roke Dr. Rajhu; ta pa NRS še prašal ni, če se hoče vezati ali ne, ampak je hitro sestavil listo, postavil na prvo mesto sebe, na drugo prijatelja sodnika Šavelja, na tretje, četrto in peto mesto zopet Šaveljeve prijatelje itd., listo hitro vložil in jo na to 21. oktobra zvezal s klerikalno in nemško. Torej je bil cel shod in spraševanje podpisnikov, kako naj se z listo pri volitvah postopa, navadna farsa in je le tisti gospod imel prav, ko je istega dne trdil, da zveza z Nemci — že obstoji. Čeprav je gospod Dr. Rajh to zanikal.

Zadnje dni pred volitvami bodo skušali različni plačani agitatorji in zgagarji begati volilce. Naj jim nihče ne nasede. Ako je stvar važnejša, obvestite volilce druge liste, da stavi zgagarja na odgovor. V ostalem pa v nedeljo vsi svoje kroglice v drugo škrinjico. To bo najboljši odgovor volilcev!

Volilni Odbor.

Sokol — Orel — Südmarka. Prejeli smo iz narodnih kočevskih vrst sledeči dopis v priobčilo: „Ne moremo se načuditi mi narodni kočevski Slovenci kočevskemu sokolskemu starosti in „Orjunašu“ Dr. Štefanu Rajhu, da je prezrl svoje narodno in napredno stališče ter se zvezal z Nemci, ki so mu v letih pred vojno mazali njegovo danes s slovenskimi barvami okrašeno hišo. Ne čudimo se, ako kaj takega store klerikalci, a da sokolski starosta pomaga izročati mesto Kočevje in napredne slovenske občane klonemski peti, je pa za narodnega človeka v Kočevju nerazumljivo. Dr. Štefan Rajh je očitno pozabil na vse boje, ki jih je svoje dni vodil z mestnimi pangermani, pozabil je, kako so vlačili Nemci po kočevskih ulicah

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Maribor, Novisad, Sarajevo, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

karikaturu kralja Petra Osvoboditelja in pri vsaki „zmagi“ med vojno dvigali pesti nad njegovo hišo. Pozabil je, da je sokolski starosta, torej predstavitelj najčistejše nacionalne ideje. Ali naj še pričakujemo, da bo kot zaveznik klerikalcev logično odredil, da se Kočevski Sokol združi z Orлом pod vodstvom kočevskega cerkvenega predstojništva. Le tako naprej — saj vemo, kdo vodi komando! Gospod Dr. Štefan Rajh! Ali ne čutite, da se čast sokolskega starosta bolj slabo sklada z zavezništvom istega staroste s klerikalci in Nemci proti ostalim Slovencem, in to naprednim in tudi Sokolom, katerim starostujete še Vi? Ali se Vam ne zdi da taka zveza globoko ponižuje slovensko ime in slovenski ugled v Kočevju? Ali naj govorimo še jasneje?

Zdravo Sokolič.

Kandidatnih list ne znajo sestavljati gotovi gospodje, ki bi tako radi jahali sicer skromnega kočevskega občinskega konjička. Kot čujemo, je edino druga lista brezhibna, vse druge so pa polne napak, tako da so se vložile že štiri pritožbe, češ, da so vse duge nične in neveljavne ter da bi se jih sploh ne bilo smelo potrditi. Tako gospodje, ki se tako poganjajo za občinski ali županski stolček, še ne vedo, da ima le tisti pravico biti izvoljen, ki stanuje vsaj dve leti v občini. To velja za sestavljače tako klerikalne kot bauernpartajlovske in Dr. Rajhove liste. Modri sestavljalci bauernpartajlovske liste zopet niso znali prepisovati iz volilnega imenika. Tako mi ne najdemo v njem nobenega volilca z imenom Dr. Hans Arko ali Alois Kresse ali Dr. Georg Röthel itd., pač pa Dr. Janeza Arko, Alojzija Kresseta, Dr. Jurija Röthla itd. Če je Dr. Hans Arko z Dr. Janezom Arko ista oseba ali ne, bo odločalo glavarstvo in Veliki župan. Če bo treba, bomo pa še Upravno sodišče v Celju za svet poprašali. Je pač tako, no, in nič drugače.

Janez Volilec.

Volilne posle bo vodil do nedelje Dr. Tina Čuš, okrajni glavar v Kočevju, ker župan Dr. Sajovic sam kandidira in je najhujša tarča kleronemške zveze ter je torej v redu, da sam v svoji strankarski stvari uradno ne posluje. Tako se bo vzelo kleropartajlovcem in drugim mevžam vsaj izgovor, češ, Dr. Iv. Sajovic bi ne dobil toliko mandatov, ako bi ne bil sam osebno vodil volitve. Tako jih bo pa dobil z odprtim vizirjem in prostih rok. Dr. Sajovic ima vsled svojega dela najmanje toliko zupanja pri občanih, kot drugi, ki so se junško vsi spravili nanj, vsi skupaj. Naj pokažejo ti zvezarji samo eno stvar, ki so jo storili za ljudstvo. Kaj znajo, so že pokazali pri gimnaziji in cestnem odboru. A v tretič gre rado.

Delavci, pozor! Po zakonu, ki so ga pomagali sprejeti klerikalci v Beogradu in ga potrdili s svojimi glasovi tudi v finančnem zakonu letos meseca marca, so občinske doklade na ročno delo dopustne. Klerikalci in Nemci že sedaj

govore o zvišanju občinskih doklad v bodočem občinskem odboru. Na svoji listi ne kandidirajo resno nobenega delavca, ker njih agitator Struna je že črtan iz liste, ker nima pasivne volilne pravice. To je sumljivo, tembolj ker tudi klerikalni zavezniki Nemci ne kandidirajo nobenega delavca na resnem mestu, Dr. Rajh pa tudi ne. Ostane torej le še druga škrinjica, ki kandidira delavce kot so si želeli. Torej, delavci, pozor in vsi na volišče za drugo škrinjico, da s kugljico v roki varujete svoje koristi!

Delavski volilni odbor.

Ali sem že plačal naročnino? Za celo leto 30 Din.

Dopisi.

Kočevje. („Ugrabljen Sabinke“.) V soboto dne 22. t. m. je priredilo Glasbeno društvo v Kočevju v hotelu „Trst“ igro „Ugrabljen Sabinke“. Obisk je bil povoljen. Igra je uspela dobro. Igralci so se lepo prigodili svojim vlogam in maskam. Posebno moramo omeniti Rozo, ki je res simpatično igrala, ker je bil nastop povsem naraven. V obče so bile uloge čedno razdeljene.

Seveda so se vrinili tudi gotovi nedostatki, ki jih je treba v bodoče odpraviti, kot trdo stopanje po odru, pretiravanje oblastnosti, nepoznanje teksta, zapadanje v dialekt rojstnega kraja, šepetalčeva preglasnost itd. Toda to so malenkosti, ki se bodo dale prav lepo uglasiti. Sicer pa čestitam vsem igralskim močem. Le tako naprej in občinstvo bo hvaležno. Z.

Listnica uredništva.

Gosp. K. B. v K. Odpustite mu, saj ne ve, kaj dela. Mož je bolan. Le opazujte ga: še ni tega izrekel, kar je mislil, pa je že popolnoma nasprotnega mišljenja. Kdor bi nanj kaj zidal, bi zidal na pesek. Zdravo! — **Gosp. XYZ:** Se popolnoma strinjamo. Tem zelenim, domišljavim, pa v vsakem oziru nezrelim fantičem bomo pošteno navili ušesa. Očividno si domišljujejo, da so njih nezaslišane zahrbtnosti in lopovstva — ženijalne poteze. Nezreli otroci. V ostalem smo Vam na razpolago. Pozdrav!

Izdajatelj: Za Okrožni Odbor Narodne Radikalne Stranke Ljubljana-Novomesto: Dr. Ivan Sajovic, Kočevje. Urednik: Ferdo Jonke, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

15 posestev na Kočevskem

na prodaj. Kompletno. Cena od 15.000 Din dalje. Naslov iz prijaznosti v upravnistvu.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija. Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokonzerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. julija 1926:
Din 20.836.000—

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%

Volilci mestne občine Kočevje !

**V nedeljo dne 30. oktobra voli vsak pameten gospodar
in zaveden delavec le skupno**

Gospodarsko - delavsko listo
drugo skritjico !

V slogi je moč !

Gospodarsko-delavski volilni odbor.